

Een subsidioloog voor Tiel

BANDBREEDTE VAN EEN AANPAK

De motie *een subsidioloog voor Tiel*, die de raad op 13-11-2019 heeft aangenomen, bevat vier verzoeken aan het college:

1. een subsidioloog gerichte opdrachten te geven onderzoek te doen naar voor Tiel relevante subsidies, welke niet reeds door de gemeente Tiel zijn aangevraagd en deze subsidies, indien beschikbaar, met de gemeente Tiel aan te vragen,
2. met deze subsidioloog een prestatie-afspraken te maken waardoor de subsidioloog alleen kosten in rekening kan brengen indien deze resultaat bereikt; over het maximum te declareren bedrag worden vooraf afspraken gemaakt,
3. deze opdracht aan een subsidioloog te verstrekken voor 1 april 2020,
4. over het door de subsidioloog bereikte resultaat jaarlijks te rapporteren aan de raad.

In voorliggende notitie wordt toegelicht, waarmee Tiel rekening moet houden als we deze contractvorm gaan gebruiken en welke alternatieven er zijn. Daarvoor is in een korte informatie-ronde gebruik gemaakt van de expertise van een externe subsidioloog (*no-cure-no-pay basis* en alternatief 1) en van de advisering voor besluitvorming in een andere gemeente (via de strategisch subsidie-adviseur van de gemeente Apeldoorn, waarin een aantal scenario's is geformuleerd om de subsidiewervingsfunctie in te richten op basis van *best practices* in andere gemeenten, onder alternatieven 2,3 en 4).

Deze best practices hebben eveneens een aantal aandachtspunten opgeleverd, voor (governance van) subsidiewerving in het algemeen. Deze zijn weergegeven in de volgende paragraaf. Daarna wordt de in de motie gevraagde *no-cure-no-pay* methode besproken en vervolgens de alternatieven.

ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN

1. Visie

Het baseren van aanvragen op basis van een integrale visie is bewezen effectiever dan het ad hoc op kansen inspringen. Wat zijn de prioriteiten van Tiel en waar wil het op in zetten (Toekomstvisie Tiel)? Subsidieverstrekken is naar verluidt sneller geneigd grotere bedragen toe te kennen wanneer een gemeente een subsidie strategie heeft opgesteld op basis van een geïntegreerde visie.

2. Informatievoorziening

De informatievoorziening met betrekking tot beschikbare subsidies gebeurt in Tiel ad hoc, er is geen geformaliseerde rolverdeling. Omdat de slagingskansen voor aanvragen bij Rijk en Provincie relatief hoog zijn, is het van belang dat er snel en adequaat wordt gereageerd op het moment dat regelingen bekend worden gemaakt.

3. Adviesvoorziening en coördinatie

Er is er binnen de Tielse organisatie weinig mogelijkheid tot het inwinnen van advies met betrekking tot subsidieaanvragen. Wat betreft de subsidievoorwaarden en formats van aanvragen kan echter speciale expertise van pas komen, die momenteel niet centraal te vinden is. Ook worden aanvragen niet gecoördineerd, waardoor stroomlijning van het proces ontbreekt en er niet geleerd kan worden op basis van cases in het verleden.

4. Verantwoordingsproces

Gezien de financiële consequentie is het van groot belang dat er inzicht is in lopende subsidies vanaf het begin tot het eind. Aangezien subsidieaanvragers vervangen of ziek kunnen worden, is het van

belang dat één centraal persoon in de gaten houdt wanneer de deadlines zijn in het verantwoordingsproces, waarna de projectmedewerkers en financieel adviseurs hiervan op de hoogte worden gebracht.

NO-CURE-NO-PAY BASIS

No-cure-no-pay (ncnp) is een veelvoorkomende contractvorm in de particuliere sector. In de publieke sector wordt hier minder gebruik van gemaakt. Dat heeft te maken met het volgende:

- gangbaar fee voor een adviseur is momenteel (jan. 2020) 5-10% van het binnengehaalde subsidiebedrag. Dat kan - zeker in het geval van Europese subsidies - ook oplopen tot een hoogte, die wellicht minder prettig uitlegbaar is; overigens is staffeling mogelijk;
- daarnaast is de Europese aanbestedingsgrens aan de orde. Die ligt momenteel op €214.000 (in vier jaar). Dit betekent dat - in geval er één of meer flinke subsidies worden binnengehaald voor Tiel (1 á 2 mln in die periode) - deze drempel wordt overschreden en wij op voorhand dus zouden moeten anticiperen op een Europese aanbestedingsprocedure;
- ncnp-aanpak leidt niet tot bewustwording in de organisatie en internalisering van het subsidievraagstuk, kruisbestuiving, organisatie-ontwikkeling. Er wordt niets opgebouwd, geen activering van het lerend vermogen;
- hit and run; er is een risico van focus (van de adviseur) op de krenten in de pap, die worden er uitgehaald; of dat ook altijd in het (lange-termijn) belang van Tiel is, is daarbij maar de vraag;

Een veel voorkomende aanpak is - voordat contractuele afspraken worden gemaakt - het uitvoeren van een scan, waarmee de subsidiemogelijkheden van de opdrachtgever in beeld worden gebracht (feitelijk onderdeel van verzoek 1, doorlooptijd een maand, kosten €7.500). Op basis van het overzicht kan beslist worden over de relevantie van de verschillende subsidies en over de wijze waarop het vervolg wordt aanbesteed cq in een contract wordt vervat.

Het aanbrengen van focus vooraf - bijvoorbeeld op basis van de vorig jaar vastgestelde Toekomstvisie Tiel - is uiteraard mogelijk.

Inkoopbeleid Tiel

Vanuit het inkoopbeleid is het advies om - als deze variant de gewenste blijft - Europees aan te besteden. De aanbestedingsgrens is geenszins a priori onrealistisch, dus we doen er verstandig aan het zekere voor het onzekere te nemen. Europees aanbesteden is een traject dat circa vier maanden in beslag neemt. De wet gaat ervan uit dat voorafgaand aan iedere opdracht een zorgvuldige en realistische raming wordt gemaakt (waarvoor de hierboven genoemde scan eveneens als basis kan dienen). Het voor 1 april opdracht geven is binnen deze randvoorwaarde dus niet haalbaar.

ALTERNATIEF 1: SUBSIDIE-ONTZORGING

Inhuur van een extern adviseur tegen een uurfee (gangbaar uurfee is €105/uur), die de gemeente geheel ontzorgt op subsidiegebied:

- inloopspreekuur voor medewerkers,
- signaleringsfunctie,
- verzorgt presentaties voor aanvragers,
- zorgt voor projectenoverzicht, update, rapportage, bewaakt deadlines, evaluatie,
- instrumentarium opzetten, governance regelen, subsidieprotocol opstellen,
- administratieve ontzorging,
- zet zijn netwerk in, lobby, vroegtijdige signalering van nieuwe regelingen,
- signaleert en initieert nieuwe mogelijke samenwerkingsverbanden vanuit subsidies (voorbeeld de regiodeal van Meierijstad),
- expertise: creatief onderbrengen van projecten in subsidies.

voordelen

Uiteraard moet allereerst genoemd worden de materiële opbrengst in de vorm van geworven fondsen. Daarnaast is de meerwaarde van deze aanpak een immateriële. Het draagt bij aan bewustwording in de organisatie en internalisering van het subsidievraagstuk, maakt kruisbestuiving mogelijk. Hierbij is sprake van een zich ontwikkelende organisatie, activering van het lerend vermogen.

Het inkoopvraagstuk - Europees aanbesteden of niet - is hiermee overigens niet van de baan.

ALTERNATIEF 2: REGISSEUR SUBSIDIEWERVING

Een eerste stap in de inrichting van de subsidiewervingsfunctie is het aanstellen van een regisseur voor de gehele gemeentelijke subsidiewerving. Bij deze persoon moeten subsidieaanvragen vanaf het begin worden gemeld, waarna deze hier een workflow aan koppelt. De regisseur functioneert voornamelijk als procescoördinator met een tweeledige functie:

- informatievoorziening over beschikbare subsidies,
- coördineren verantwoordingsproces middels een subsidievolgsysteem

Het grote voordeel van deze manier van organiseren is dat het aanstellen van een regisseur relatief weinig capaciteit vergt en op korte termijn gerealiseerd kan worden. Enkele gemeenten die hun subsidieaanvragen op deze manier ingericht hebben zijn Ede, Deventer en Zwolle. Die geven aan dat er sinds het aanstellen van een regisseur meer wordt gestuurd op subsidies binnen de gemeente en dat er een toename is van subsidie-inkomsten.

In de stukken genoemd nadeel van deze constructie is, dat er weinig inhoudelijke subsidie-expertise van een regisseur kan worden verwacht. Gezien de specifieke kennis en expertise die nodig is (ook in het aanjagen van projecten), wordt aangeraden om naast een regisseur ook in te zetten op specifiek inhoudelijke subsidiekennis en -expertise.

ALTERNATIEF 3: GEMEENTELIJK SUBSIDIEBUREAU

Om subsidiekansen zo goed mogelijk te benutten is het aanstellen van alleen een regisseur waarschijnlijk niet voldoende. Een subsidiebureau (met inhoudelijke kennis over beschikbare fondsen en kennis van lopende projecten binnen de gemeente), dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van de subsidieprocessen en daarbij een duidelijke adviesfunctie heeft, heeft meer potentie.

Binnen een dergelijk bureau werken een subsidieadviseur voor aanvragen op provinciaal en Rijksniveau en particuliere fondsen en een Europese subsidieadviseur. Hier vandaan wordt continu contact gezocht met alle afdelingen om op de hoogte te blijven van wat er speelt binnen de organisatie en om het bureau te profileren binnen de organisatie.

Het bureau zou bijvoorbeeld kunnen zorgen voor de informatievoorziening over beschikbare subsidies, het coördineren van het verantwoordingsproces, het strategisch meedenken met aanvraag en sturing op subsidies, het koppelen van aanvragers en verstrekkers (netwerkfunctie: wanneer er vooraf overlegd wordt met subsidieverstrekkers is kans op toekenning een stuk groter), evaluatie van (afgewezen) aanvragen en opstellen jaarverslagen en eventueel voor strategisch beleidsontwikkeling (beleidsnota voorzien van scans subsidiemogelijkheden) en advies aan maatschappelijke initiatieven en stichtingen in de regio.

Het grote voordeel is de integrale wijze waarop gestuurd kan worden op subsidies. Bovendien is een bureau zichtbaarder binnen de organisatie dan een regisseur. Door de toegenomen aandacht voor subsidies zal het instellen van een subsidiebureau leiden tot meer aanvragen en toekenningen, waardoor de extra kosten voor het bureau worden terugverdiend. Die balans ligt naar verwachting wel anders in een grote gemeente dan in een kleine (of een middelgrote zoals Tiel).

ALTERNATIEF 4: REGIONAAL SUBSIDIEBUREAU

Eén van de meest verstrekkende opties tot het centraliseren van de subsidiefunctie is deze in te richten op regionaal niveau. In Arnhem en omgeving is enkele jaren geleden een intergemeentelijk subsidiebureau opgericht. Dit bureau, dat boven de gemeenten staat, geeft advies aan eenheden binnen de gemeenten en stelt aanvragen op en werkt op basis van een no cure no pay regeling.

Bovendien is het laagdrempelig, omdat er pas aan het eind van het jaar voor betaald wordt vanuit de algemene middelen van de gemeenten. Het bureau haalt ongeveer 6 tot 7 miljoen euro per jaar binnen, terwijl het rond de 300.000 euro per jaar kost. Het besteedt ongeveer de helft van haar subsidieaanvragen uit via een raamcontract. Het bureau concludeert dat de gemeenten door deze constructie meer en beter met elkaar zijn gaan samenwerken.

In Rivierenland wordt op dit moment door het Dagelijks Bestuur van de Regio Rivierenland gepeild bij de regiogemeenten of er animo is om deel te nemen aan een pilotproject rond een op te zetten regionaal subsidiebureau.